

63.22 = p. 325 d'aquesta), aquesta ha de ser aquí la correcta. —<sup>2</sup> N'havia trobat alguna confirmació G. Colon, però pel que m'escriví el 1976 no es veia que tingués ben comprovada una variant *penagall* que havia vist, i molt menys l'audaç conjectura etimològica que vingui d'aquí l'adj. castellonenc *benagai* 'bonjan, babau', aplicat també a un vent de migjorn, per al qual V. el vol. I, 760b35ss. Si que hi ha *penagall*, vent, però no és benigne, sinó del SE., 'xaloc', d'alta mar (Flores, *Misc. Fabra*, 320a). —

<sup>3</sup> En una llista de peixos que passen o es venen per Balaguer, el 1313, s'ha imprès *paregol* (BABL XII, 421) i bé podria ser un *paregal* mal llegit, i amb una altra dissimilació de la primera -L-; però no ho puc verificar i em guardo de descartar que es tracti de *pollegal* 'd'una polzada' (POLLEX, -ALIS) o qui sap si de *pàrgo(l)*. —<sup>4</sup> Variant de la qual no ens cal fer gaire cas, car és també del B. Emp. la pronúncia *Pallaia* en el cas del poblet de *Santa Palaia* entre Llagostera i la Bisbal i per tant ho podem donar com una propagació de la palatalitat; és veritat que aquí un ètimon PALLADIA es prestaria a creure antiga aquesta *l*, però de tota manera és *Sta. Pelaia* el nom tradicional, i és natural partir de la coneguda PELAGIA. —<sup>5</sup> No resulta clar però potser encerta Grewe en suggerir que sigui la palaia el peix anomenat *plenala* en el *L. de Sent Soví* (NCL. CXV, 189, 242), citat darrere *agulla*, *g(u)all* (de *St. Pere*) i *roges*, i abans de *pex mular*, *xeytó* i *aladroc*.

*Pelaganys*, *pelagassera*, *pelagats*, V. *pèl Pelàgic*, V. *pèlag Pelagot*, V. *pèl Pelagri*, cacografia per *pelegri*, de *espelegrinar* (PÈL) *Pelaia*, V. *pèlag* i *paralla* (*paramitjal*) *Pelaina*, V. *pèl* i *polaina Pelalla*, *pela-llengües*, *pelam*, *pelapalles*, *pelapatates*, *pelar*, V. *pèl*

PELARGONI, ll. científic *Pelargonium*, derivat del gr. *πέλαργος* 'cigonya', nom que se li ha donat paral·lelament al gerani, que porta el nom grec de la grua. □ 1.<sup>a</sup> doc.: c. 1925, addicions de Fontserè al *DOrt*.

*Pela-roques*, *pelat*, *pelatge*, *pelatxa*, *pelatxo*, *pela-vergues*, V. *pèl Pelear* (avui castellanisme intolerable), *peleiar* (id.), *pelejar*, V. *pèl Pelegam*, V. *pèl*

PELEGRÍ. Tractada ja l'etimologia en el vol. I, 78a6.31, ens limitem a suplementar la documentació. En el sentit propi, Lluall, *Blanq.* (NCL. II, 185.22). *Pelegri* 'passatger en un vaixell comercial': «*pelegri* és dit tot home qui deixa donar nòlit de la sua persona sens sa mercaderia» (§ 1, ed. Pard., p. 49; § 68, p. 115; en el ms. de Val., § 56, f<sup>o</sup> 28v.1.12). *Ocells stranys e peregrins*, AntCanals (*Provid.*, NCL., 110). Mena de peix mall. (Cala Ratjada, 1969). De 'romeu' es passa a 'pobre, penitent' i, com a abstracte, 'desventura': «Ha passat lo *pelegri* --- deyen y diuen encara per ponderar los sofriments d'una persona», StaColQ (Joan Segura, *A Estones Perdudes*, p. 209); i per als antics astròlegs era «debilitat essencial que augmenta els mals efectes

d'un planeta malèfic i redueix les bones possibilitats d'un de benèfic», B. de Tresbens, *Astrologia*, gloss. En el Maestrat els *pelegrins* són especialment els qui fan el romiatge anyal a St. Joan de Penyagolosa («aquest té l'any de *pelegrí*», «los *pelegrins* amorzen en el Mas de la Serra» Les Useres, 1961).

*Pelgrina*, *pelgrinació*, *pelgrinar*, *pelgrinatge*, *pelgrinejar*, V. *agre Pelejar*, V. *pèl Pelendengues*, V. *pendent* (PENJAR) *Peler*, *pelera*, V. *pèl*

*Pelerina*, 'esclavina', 'petxina de pelegrí' (Labèrnia 1840), pres del fr. *pèlerine* 'cosa de *pèlerin*' = *pelegrí*. Per encreuament amb el sinònim *pagellida* (PA-GELL), *pelerida*, nom de petxina que en alguns punts s'ha aplicat a la ròtula *Peletris* 'mania porfídiosa', alteració de *palatis* 'lluïta cavalleresca', V. *palenc* (PAL)

PELFA o FELPA, 'teixit cobert de pèl', mot comú amb el port., cast. i it. *felpa* id., oc. mod. *feupo* f. 'desfiles', fr. ant. i dial. *pel(r)e* o *feupe*, 'parrac', anglès *pel(r)ey*, *pilfer*, id., d'origen incert, però probablement originari de terra francesa o anglonormanda: potser d'un compost germànic format amb *FILT* 'drap pelut' i el romànic *PILLEUM* 'casquet de roba', 'parrac', que en uns llocs revestiria la forma \**FILTPIL* (> *felpa*) i en altres \**PILFILT* (> *pelfe*). □ 1.<sup>a</sup> doc.: *felpa*, 1271; *pelja*, 1652.

<sup>30</sup> «--- la dotzena de estores, 2 drs.; It. cambra de tapits, 6 drs.; It. tota *felpa* o peilla de vestedures o d'altra roba, o draps, o pintens o borses o correges, e altres coses que corredor o corredriu port en bras, qui's vene de 5 sols enjús: 1 dr., e si-s ven de 10 sol. a 20 sol., 4 drs. ---» (*EntreDL* I, 161, § 117). Els nostres lexicògrafs s'han preocupat poc d'aquest mot, que el *DAg.* solament va trobar en un inv. de Palma de 1652 i en un de Vic de 1774 (quasi res en *AlcM*); Lacav.: «*pelja*, *roba de seda*, bombicinium heteromallum; *capa folrada de pelja* ---»: «*pelja* ("con e aguda" [o sigui oberta]): *felpa*, texido de seda, que tiene pelo por el haz; y si éste es corto, se nombra *felpa* corta, y quando largo, como de medio dedo, *felpa* larga; *pelja* y *felpa*, en estilo jocosu, la zurra de palos que se da a alguno; y en cast. se dize regularmente, *felpa* rabona; el terciopelo es *felpa* de más coste, más peso y mejor fábrica», CRos (1764), p. 181; «*pelja*: *felpa*, texido», Sanelo, 12v.

La forma en *p-* és realment la que jo tinc anotada d'ús rural, car a les Garrigues parlaren de la *pèlfa* com una roba que hi usaven antigament (Pobla de Cérvoles, 1936); també en usos translàtics o en vells derivats: Segarra *pelja* 'ramblatge': «a la tornada vos espera una *pelja*, qu'és cosa de reglament: serà una tronada: no arribarà a pedregada...», JnSegura (*A Estones Perdudes*, 216): «els enagos ab serrell, que donen a mitja cama, / el giponet de vellut, / la corbata *empeljonada*», MilàF (*Romllo.*, 443).

Dins la Romània occidental el castellà *felpa* apareix primerament en el nostre Timoneda († 1583), després